

Wrocław, 2014-06-26

**Regionalna Dyrekcja Ochrony
Środowiska we Wrocławiu
Plac Powstańców Warszawy 1
50-153 Wrocław**

W nawiązaniu do wezwania Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (RDOŚ) z dnia 26 marca 2014 (WOOŚ.4210.60.2012.AMK.21) o przedłożenie dalszych uzupełnień do dokumentacji związanej z uzgodnieniem warunków realizacji przedsięwzięcia pn. „Farma Wiatrowa Ciepłowody”, NordEnergy Sp. z o.o. przygotowała dodatkowe wyjaśnienia, których autorem jest zespół w poniższym składzie:

dr Jerzy Krajewski	- autor i koordynator opracowania
dr Wojciech Jankowski	- autor i koordynator opracowania

Autorzy opracowań poszczególnych punktów

dr Remigiusz Pielech	- odpowiedź do uwagi 7
dr inż. Andrzej Wuczyński,	- odpowiedź do uwagi 2
mgr Tomasz Gottfried	- odpowiedź do uwagi 10
dr Jerzy Krajewski,	- odpowiedź do uwagi 3, 5
mgr inż. Janusz Siemienieć	- odpowiedź do uwagi 3, 6
dr Wojciech Jankowski	- odpowiedź do uwagi 2
Lemitor Sp. z o.o.	- odpowiedź do uwagi 4
mgr inż. Michał Budny	- odpowiedź do uwagi 8
mgr inż. Tadeusz Widuch	- odpowiedź do uwagi 1, 2, 9

Poniżej wyjaśnienia do uwag RDOŚ zawartych w piśmie 26 marca 2014 (WOOŚ.4210.60.2012.AMK.16):

Odpowiedź do pkt. 1.

Brakujące wyrisy z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, zawierające obszary przeznaczone pod budowę elektrowni wiatrowych i fragmentów dróg dojazdowych stanowią załącznik nr 1 do niniejszego opracowania.

Odpowiedź do pkt. 2

W poniższym punkcie podjęto próbę, w miarę precyzyjnego, określenia oddziaływania Farmy Wiatrowej Ciepłowody na etapie budowy, głównie w zakresie natężenia ruchu pojazdów związanych transportem jak i oddziaływania hałasu z placów budowy i dróg dojazdowych.

Przewidywany wzrost natężenia ruchu drogowego w związku z budową Farmy Wiatrowej.

Projekt FW Ciepłowody obejmuje fragment gminy Ciepłowody o powierzchni około 700,0 ha, położony w rejonie miejscowości Ciepłowody, Piotrowice Polskie, Wilamowice, Stary Henryków, Targowica, Janówka. Na całym tym obszarze planowana jest budowa 24 elektrowni wiatrowych (statystycznie 1 elektrownia na obszarze 30,0 ha). W ramach budowy **1 elektrowni wiatrowej**, planowany jest wywóz samochodami około od 560 do 1000 m³ gruntu pochodzącego z wykopów. Betonowozami zostanie przywieziony beton w ilości ok. 500 – 900 m³ do wylania jednego fundamentu pod wieże elektrowni oraz kruszywa do utwardzania dróg dojazdowych. Dodatkowo przewidziany jest transport elementów konstrukcyjnych turbin wiatrowych (elementy wieży, łopaty, gondola) łącznie ok. 7 zestawów pojazdów na 1 elektrownię wiatrową. Przyjmuje się, że budowa jednej turbiny wymaga przejazdu około 220 pojazdów ciężkich - samochody typu wywrotka, betoniarki, dźwigi, koparki, dostarczenie turbiny i oprzyrządowania, itp. W czasie budowy turbiny wyszczególnić można dwa okresy o zwiększonym natężeniu ruchu (2-3 dni): fundamentowanie podstawy turbiny oraz montaż turbiny.

Zakłada się, że budowa jednej elektrowni wiatrowej trwa około 30 dni. W okresach wzmożonego natężenia ruchu (2-3 dni betonowanie i 2-3 dni montaż) przyjmuje się maksymalnie:

- pora dnia - 5 poj. ciężkich/h czyli 40 poj. ciężkich/8 h czasu odniesienia,
- pora nocy - 3 poj. ciężkie/h czasu odniesienia.

Odnośnie sugestii RDOŚ dotyczącej przedstawienia tras transportu z kopalni bazaltu w Targowicy, określenia jego natężenia i charakterystyki, jak i oceny wynikających z niego uciążliwości dla mieszkańców i środowiska to informujemy, że Inwestor nie posiada żadnych uprawnień do powzięcia takich informacji. Określenie głównych tras transportu kruszywa z kopalni, musiało by być poprzedzone uzyskaniem informacji, przynajmniej o największych odbiorcach produktów. Jesteśmy przekonani, że informacja ta należy do najpilniej strzeżonych w kopalni, a jej ujawnienie mogło by zostać potraktowane jako działanie na szkodę przedsiębiorstwa.

Nie mniej jednak inwestor podjął próbę ustalenia intensywności przejazdów samochodów z ternu kopalni i głównego kierunku transportu, w drodze obserwacji bezpośrednich. Ustalono, że kopalnia posiada wyłącznie jedną drogę wyjazdową, tj. na drogę powiatową nr 3070D (Strzelin-Targowica-Bobolice-Ząbkowice Śl.). Wynika z tego, że miejscem najbardziej zagrożonym ewentualną kumulacją hałasu ze środków transportu jest miejscowość Targowica. Jednak obserwacje wykazały, że większość samochodów opuszczających kopalnię kieruje się na północ od miejscowości Targowica, tj. w stronę Strzelina. Tym samym trasy ich przejazdu nie będą pokrywać się z trasami samochodów wykonujących przejazdy w związku z budową elektrowni wiatrowych, bowiem trasy przejazdów samochodów związanych z budową elektrowni wiatrowych, koncentrować się będą na południe od miejscowości Targowica.

Inwestor bierze pod uwagę możliwość zakupu części potrzebnych kruszyw do budowy i modernizacji dróg dojazdowych, w kopalni bazaltu w Targowicy. W tym przypadku transport może odbywać się drogą przez miejscowość Targowica. Jednak ilość przejazdów będzie ograniczona wyłącznie do czasu, w którym prowadzone będą prace związane z budową dróg

dojazdowych i wyłącznie w porze dziennej tj. porze prowadzenia przez kopalnię sprzedaży 7:00-15:00.

Ponadto z rozmów przeprowadzonych z osobami związanymi z kopalnią wynika, że intensywność ruchu zakładu górniczego, a więc również ilość wywożonych z kopalni produktów, jest determinowana przez dwa czynniki: porę roku i koniunkturę na rynku budowlanym. Z uzyskanych informacji wynika, że w okresie ostatnich 12 miesięcy koniunktura nieznacznie się poprawiła ale wydobywanie prowadzone jest jedynie okresowo, a sprzedaż prowadzona jest wyłącznie w porze dziennej (do godz. 15). Stąd intensywność przejazdów związanych z wywozem urobku z kopalni bazaltu jest w ostatnim okresie znacząco mniejsza niż kilka lat temu.

Transport związany z budową elektrowni wiatrowej odbywać się będzie głównie w porze dnia. W porze nocy ruch pojazdów prowadzony jest tylko podczas fundamentowania podstawy turbiny. Prędkość poruszania się pojazdów po drogach dojazdowych (od dróg publicznych do miejsca usytuowania turbiny) to około 20 km/h.

Zakłada się, że budowa jednej elektrowni wiatrowej trwa około 30 dni. W okresach wzmożonego natężenia ruchu przyjmuje się maksymalnie:

- pora dnia - 5 poj. ciężkich/h czyli 40 poj. ciężkich/8 h czasu odniesienia,
- pora nocy - 3 poj. ciężkie/h czasu odniesienia,

Oddziaływanie na klimat akustyczny.

W trakcie realizacji inwestycji oddziaływanie na klimat akustyczny będzie związane z pracą ciężkiego sprzętu oraz transportem materiałów budowlanych i wywozem ziemi z wykopów. Prognozuje się, że zasięg oddziaływania hałasu o wartości 40 dB będzie bardzo niewielki i wyniesie od ok. 80 m przy pracach związanych z prowadzeniem wykopów, budowy dróg dojazdowych i pracami zbrojeniowymi, do 250 m w okresie największego natężenia prac (2-3 dni betonowanie fundamentu i 2-3 dni montaż).

Należy pamiętać, iż hałas związany z robotami budowlanymi nie podlega normalizacji.

Ze względu na znaczną odległość zabudowy mieszkalnej od miejsca lokalizacji poszczególnych turbin prace budowlane i montażowe nie powinny być uciążliwe dla mieszkańców. W celu dodatkowej minimalizacji ewentualnych uciążliwości prace powinny być prowadzone wyłącznie w godzinach pory dziennej (od 6.00 do 22.00). Ograniczenie to nie dotyczy transportu wielkogabarytowych elementów konstrukcji wieży oraz gondoli i elementów rotora, który powinien odbywać się w porze nocnej. Również niektóre procesy technologiczne związane z fundamentowaniem, które nie mogą być przerywane, będą mogły być prowadzone w porze nocnej.

Wykonawca inwestycji powinien dysponować nowoczesnym sprzętem budowlanym oraz zadbać o dobry stan techniczny maszyn i urządzeń poprzez systematyczną ich konserwację (smarowanie, dokręcanie śrub i elementów drgających itp.).

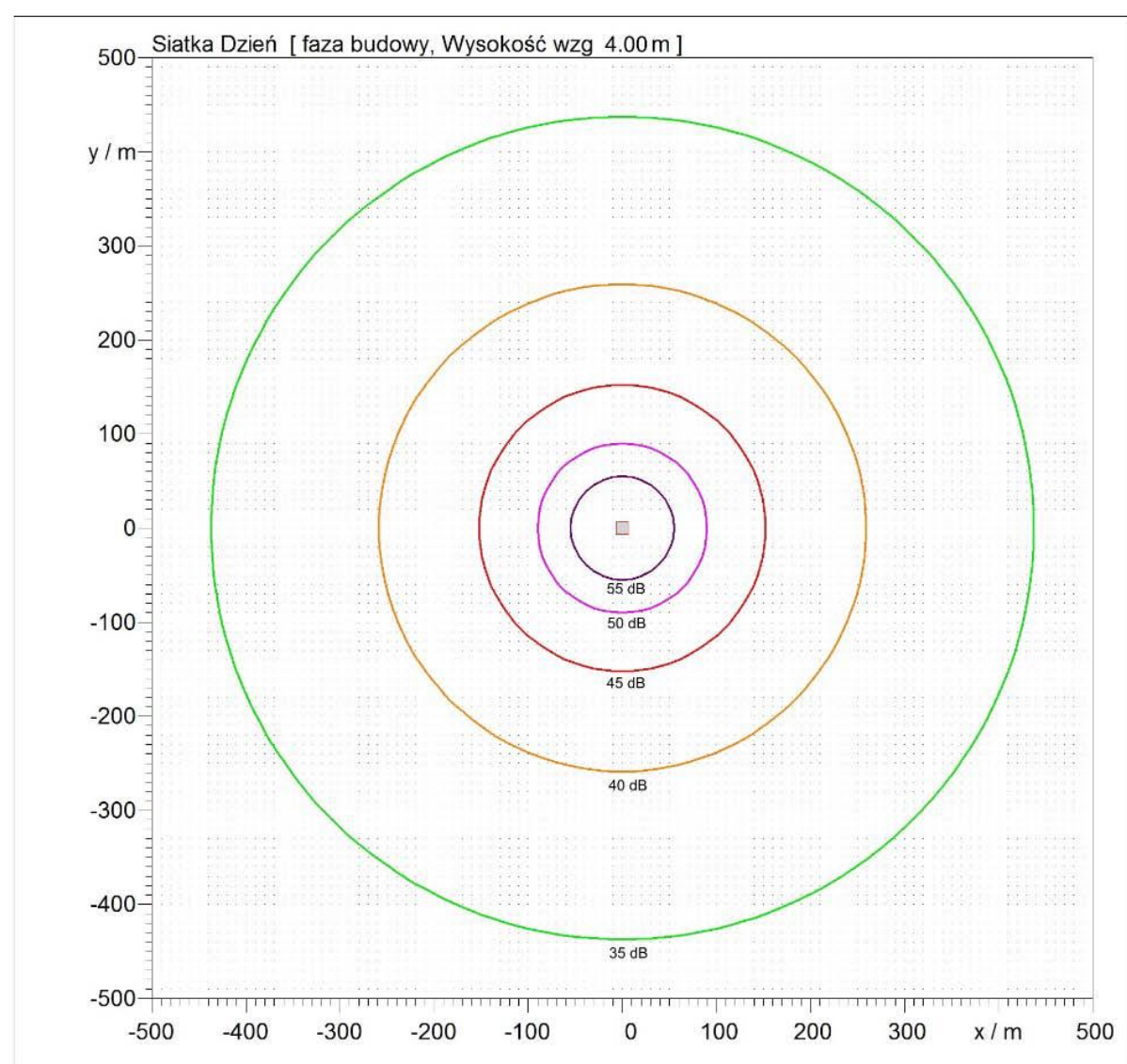
Poniżej podano przykład analizy rozkładu energii akustycznej dla budowy elektrowni wiatrowej przy założeniu:

- Pracę maszyn budowlanych uwzględniono w obliczeniach emisji hałasu do środowiska jako liniowe źródło hałasu (zgodnie z normą ISO-9613) o długości 50 m i o poziomie mocy akustycznej odpowiadającym sumie poziomów mocy akustycznych poszczególnych urządzeń.
- Parametry akustyczne maszyn budowlanych określono na podstawie Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska [Dz. U. Nr 263, poz. 2202 z późn. zm.].

- Parametry akustyczne źródeł hałasu dla normowego przedziału czasu odniesienia w porze dziennej przedstawiono w poniższej tabeli:

Maszyna	Efektywny czas pracy przez 8 h (normowany czas odniesienia)	Poziom mocy akustycznej	Poziom mocy akustycznej z uwzględnieniem czasu pracy źródła
	%	LAW [dB]	LAWT [dB]
Koparka kołowa	25	96,0	90,0
Ładowarka	25	104,0	98,0
Spycharka	25	104,0	98,0
suma LAW :		101,3	
LAW na 1 m źródła liniowego :		84,3	

Przykładowe obliczony zasięg oddziaływania akustycznego w fazie budowy elektrowni wiatrowej, wykonane dla powyższych założeń (okres o zwiększonej intensywności prac) przedstawiono w formie izolinii hałasu na poniższym rysunku:

W związku z powyższym, faza budowy projektowanej inwestycji nie będzie powodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, a z uwagi na znaczne odległości pomiędzy projektowanymi elektrowniami wiatrowymi (placami budowy) nie zachodzi obawa o kumulowanie się wpływów również tych pochodzących z innych źródeł przemysłowych, w tym kopalni bazaltu w Targowicy. Szczególnie, że inwestor nie przewiduje prowadzenia prac na więcej niż czterech placach budowy (turbinach wiatrowych) równocześnie.

Odpowiedź do pkt. 3.

W uzupełnieniu informacji dotyczącej przewidywanego zużycia materiałów i zasobów na etapie budowy farmy wiatrowej, poniżej przedstawiamy szacowane wielkości zużycia materiałów i surowców.

Przewidziane zużycie betonu i stali zbrojeniowej

W przeliczeniu na 1 elektrownię wiatrową zużycie betonu do konstrukcji fundamentów szacuje się na około 700 do 1000 m³, zużycie stali zbrojeniowej wynosi średnio od 60 do 120 Mg. Dodatkowo w fundamentach zatapiane będą kotwiące pierścienie stalowe o średnicy ok. 6 m i wadze do 30 Mg.

Przewidywane zużycie stali konstrukcyjnej

Elementy konstrukcyjne pojedynczej elektrowni ważą łącznie ok. 310 Mg, w tym: (i) gondola wraz z turbiną ok. 65-75 Mg, (ii) rotor z 3 łopatami śmigieł – ok. 20-40 Mg, (iii) wieża z segmentów stalowych pełnościennych o wysokości ok. 120 m to waga około 200 Mg).

Przewidywane zużycie piasku, żwiru i kruszyw

W celu dojazdów do turbin wiatrowych przewiduje się maksymalne wykorzystanie istniejących dróg publicznych. Z uwagi na lokalizację turbin wiatrowych w pewnej odległości od istniejących ciągów komunikacyjnych, przewiduje się budowę dróg dojazdowych do turbin o szerokości jezdni 4m, których łączna długość wyniesie ok. 5.000 mb (tj. ok. 208 mb drogi na 1 turbinę wiatrową). Zapotrzebowanie na materiały konstrukcyjne do budowy lub modernizacji dróg dojazdowych (piasek, żwir, kruszywo łamane, tłuczeń kamienny itp.) szacuje się na ok. 6.000 m³ tj. ok. 250 m³ na jedną turbinę wiatrową.

Dodatkowo przy każdej turbinie (na czas budowy) powstanie utwardzony plac montażowy o pow. ok. 800-1000 m². Przewiduje się użycie ok. 240-300 m³ piasku i kruszywa na jeden plac manewrowy.

Szczegółowe określenie zapotrzebowania na materiały i surowce do budowy dróg dojazdowych, placów manewrowych i fundamentów nastąpi na etapie projektu budowlanego.

Przewidywane zużycie kabli i przewodów elektroenergetycznych

Wyprowadzenie mocy z elektrowni wiatrowych następować będzie kablowymi liniami SN o różnych przekrojach, których łączna długość wyniesie ok. 22.900 mb. Wyprowadzenie mocy z farmy wiatrowej do krajowego systemu energetycznego odbywać się będzie kablową linią wysokiego napięcia o łącznej długości ok. 18.200 mb.

Przewidywane zużycie wody

Woda dostarczana beczkowozami będzie wykorzystywana do celów socjalno-bytowych dla nielicznej ekipy budowlanej. Zapotrzebowanie na wodę na cele socjalno-bytowe będzie uzależnione od ilości zatrudnionych pracowników, pory roku oraz długości realizacji prac

budowlanych i jest nie możliwe do oszacowania na tym etapie projektu. Do budowy fundamentów dostarczony zostanie, gotowy do użycia, beton, zatem do jego przygotowania nie będzie potrzebna woda.

Przewidywane zużycie energii elektrycznej

Zapotrzebowanie na energię elektryczną będzie bardzo ograniczone i związane będzie z pracą różnych urządzeń elektrycznych, takich jak spawarki, pilarki, szlifierki, wiertarki. Z uwagi na małą moc w/w urządzeń zużycie energii elektrycznej będzie niewielkie.

Przewidziane zużycie paliw

Jedynym paliwem używanym na terenie budowy będzie olej napędowy do zasilania maszyn i urządzeń. Do maszyn wykorzystywanych w czasie budowy elektrowni (koparko-ładowarka, dźwig, spychacz, agregaty) olej napędowy będzie dowożony, samochody będą tankować paliwo poza obszarem projektowanego przedsięwzięcia. Zapotrzebowanie na olej napędowy będzie uzależnione od ilości wykorzystywanych maszyn oraz czasu ich pracy. Na podstawie doświadczeń z innych budów tego typu oraz zakładając trzydzieści 8 godzinnych dni pracy przy jednej turbinie, przyjęto poniższe średnie zapotrzebowanie na paliwo dla poszczególnych rodzajów sprzętu budowlanego.

L.p.	Rodzaj urządzenia	Paliwo	Zużycie paliwa (dm ³ /h)	Efektywny czas pracy (%)
1	Koparka	Olej napędowy	15	10
2	Ładowarka, spychacz	Olej napędowy	15	10
3	Dźwig	Olej napędowy	20	15
4	Samochody ciężarowe (6 kursów na dzień na 1 turbinę)	Olej napędowy	80	10

Przyjmując powyższe założenia, oszacowano zapotrzebowanie na paliwo w postaci oleju napędowego na ok. 3300 dm³ na jedną turbinę wiatrową, co przy ciężarze właściwym dla oleju napędowego daje tj. ok. 69 Mg na farmę wiatrową.

Odpowiedz do pkt. 4

W zakresie analizy wpływu na klimat akustyczny zlecono firmie Lemitor wykonanie kolejnej analizy rozkładu energii akustycznej dla projektowanej Farmy Wiatrowej. Wyniki analizy stanowią załącznik nr 2 do niniejszego opracowania.

Przy wykonywaniu analizy uwzględniono wszystkie uwagi RDOŚ:

- Wyznaczono 27 punktów imisji, które rozmieszczono na granicy wszystkich obszarów, sąsiadujących z farmą wiatrową, dla których miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dopuszcza lokalizację zabudowy mieszkaniowej lub inną formę zagospodarowania, wymagającą ochrony akustycznej, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. Nr 120 poz. 826 z późn. zm.). Punkty rozmieszczono w taki sposób aby usytuowane były na granicy obszaru chronionego, najbliżej źródła emisji.
- Skorygowano omyłkę pisarską w treści, krygując błędnie podaną wartość mocy akustycznej turbiny do 106 dB.
- Precyzyjnie opisano wszystkie wartości mocy akustycznej w punktach imisji.
- Wyznaczono dodatkowe punkty imisji w miejscowości Janówka, co ułatwi ocenę oddziaływania akustycznego na tereny chronione w tej miejscowości.

- e) Dotychczasowe jak i nowe punkty imisji rozmieszczono w taki sposób aby usytuowane były na granicy obszaru chronionego, w miejscach prognozowanego najwyższego poziomu imisji hałasu.
- f) W celu oceny możliwości kumulowania się oddziaływania elektrowni wiatrowych na klimat akustyczny miejscowości Wilamowice, wykonano analizę skumulowanego oddziaływania Farmy Wiatrowej Ciepłowody z planowaną farmą w rejonie miejscowości Wilmowice-Wodachowice. Z uwagi na nie wskazanie, przez Inwestora farmy w rejonie wsi Wodachowice, nawet przybliżonych współrzędnych lokalizacji planowanych turbin, a jedynie numery działek, na których mają one być posadowione, przyjęto rozmieszczenie turbin zgodnie z zasadami projektowania tego typu instalacji (uzyskanie możliwie największych odległości pomiędzy turbinami z uwzględnieniem minimalnej odległości turbin od istniejącej i projektowanej zabudowy wynoszącej 500m).
- g) Do analizy dołączono wydruk z pliku „parametry obliczeń.txt”.
- h) Załączoną analizę wykonano w oparciu o współczynnik tłumienia przez grunt o wartości $G=0,5$, która to wartość jest rekomendowana przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska we Wrocławiu.

Odpowiedź do pkt. 5

Z uwagi na wykonanie obliczeń z zastosowaniem innych wzorów, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska uznała, że dokonana analiza uwzględnia największy z możliwych zasięgów opadania kawałków lodu, stąd odstąpiono od wykonania kolejnej analizy.

Odpowiedź do pkt. 6

Różnice co do treści w egzemplarzach uzupełnienia dokumentacji z 10 i 12 lutego 2014r., ograniczają się do załącznika określającego wpływ projektowanej Farmy Wiatrowej na klimat akustyczny. Do niniejszego uzupełnienia, załączono nową analizę, w której uwzględniono wszystkie uwagi i zalecenia RDOŚ we Wrocławiu. W związku z powyższym odstąpiono od wymiany błędnie załączonego załącznika w egzemplarzu uzupełnienia dokumentacji z dnia 10 lutego 2014r., bowiem stał się on bezprzedmiotowy.

Odpowiedź do pkt. 7

Po zapoznaniu się z danymi będącymi w posiadaniu Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu poniżej przedstawiamy wyjaśnienie rozbieżności w ocenie oddziaływania linii kablowej WN.

Dane w raporcie z oceny oddziaływania pochodzą ze szczegółowych prac terenowych i należy je uznać za dane o najwyższej dokładności. Przypuszczalnie, dane RDOŚ, do których odnoszono wyniki z raportu, pochodzą z inwentaryzacji w Lasach Państwowych z 2007 roku lub też z innych inwentaryzacji wielkoobszarowych. W obu przypadkach są one zwykle mniej dokładne od szczegółowych danych zebranych na potrzeby konkretnego projektu. Co więcej, dane z LP pochodzą zwykle z przetworzenia baz taksacyjnych, co jest obarczone bardzo dużym błędem i nie powinno być wykorzystywane w szczegółowych zastosowaniach (vide artykuł pt. *Relacje między typem siedliskowym lasu a zbiorowiskiem roślinnym w warunkach górskich*, który ukaże się niebawem w Sylwaniu). Przedstawiony w Raporcie skład drzew i krzewów w obu płatach omawianego siedliska wyraźnie pokazuje że są to siedliska łąkowe.

Odcinek E ciągnie się od lokalnej drogi Szklary-Tomice do lokalnej drogi Karczowice-Kobyła Głowa. Jego długość wynosi 2,5 km. W większość przebiega przez pola uprawne. W dwóch miejscach przecina kompleksy leśne o charakterze łąki (siedlisko 9170), z lipą,

dębem i grabem w drzewostanie. Na znacznej części wzdłuż dawnej linii kolejowej wykształcił się zwarty pas drzew i zarośli.

Stwierdzono obecność następujących gatunków drzew i krzewów:

gatunki z rodzaju róża – *Rosa spp.*
 Dziki bez czarny – *Sambucus nigra*
 gatunki z rodzaju jeżyna – *Rubus spp.*
 Grab zwyczajny – *Carpinus betulus*
 Dąb szypułkowy – *Quercus robur*
 Topola osika – *Populus tremula*
 Wierzba szara – *Salix cinerea*
 Lipa drobnolistna – *Tilia cordata*
 Leszczyna pospolita – *Corylus avellana*
 Malina właściwa – *Rubus idaeus*
 Głóg jednoszyjkowy – *Crataegus monogyna*
 Klon jawor – *Acer pseudoplatanus*
 Brzoza brodawkowana – *Betula pendula*
 Czeremcha zwyczajna – *Prunus padus*
 Jesion wyniosły – *Fraxinus excelsior*

Odcinek F rozciąga się od drogi lokalnej Kobyla Głowa-Karczowice do drogi w miejscowości Ciepłowody. W większości biegnie wśród pól uprawnych i nie jest mocno zarośnięty przez drzewa i krzewy. Jego długość wynosi 3,4 km. W jednym miejscu – na północ od miejscowości Kobyla Głowa – biegnie skrajem kompleksu leśnego. Jest to siedlisko 9170 – las grądowy, jedno z najcenniejszych przyrodniczo miejsc na trasie projektowanej linii. Stwierdzono tu obecność kilku gatunków chronionych: kalina koralowa, konwalia majowa, przytulia wonna, kopytnik pospolity.

Stwierdzono obecność następujących gatunków drzew i krzewów:

gatunki z rodzaju róża – *Rosa spp.*
 Dziki bez czarny – *Sambucus nigra*
 gatunki z rodzaju jeżyna – *Rubus spp.*
 Brzoza brodawkowana – *Betula pendula*
 Wierzba pięciopręcikowa – *Salix pentandra*
 Czeremcha zwyczajna – *Prunus padus*
 Olsza czarna – *Alnus glutinosa*
 Grab pospolity – *Carpinus betulus*
 Leszczyna pospolita – *Corylus avellana*
 Dereń biały – *Cornus alba*
 Wierzba iwa – *Salix caprea*
 Dąb szypułkowy – *Quercus robur*
 Lipa drobnolistna – *Tilia cordata*
 Kalina koralowa – *Viburnum opulus*
 Klon zwyczajny – *Acer platanoides*
 Głóg dwuszyjkowy – *Crataegus laevigata*
 Grusza pospolita – *Pyrus communis*

Odpowiedz na pkt. 8.

Ocena skumulowanego oddziaływania farm wiatrowych (Ciepłowody, Wilamowice – Wadochowice, Raczyce – Skalice i Rososznica) na krajobraz

Usytuowanie 58 elektrowni wiatrowych (4 farmy wiatrowe) na obszarze około 53 km² w znaczący sposób przekształci krajobraz pogranicza gmin Ziębice i Ciepłowody. Elektrownie wiatrowe, które są obiektami o znacznych rozmiarach, staną się silnymi dominantami, konkurującymi z lokalnymi dominantami pobliskich miejscowości, takimi jak wieże kościołów lub pałaców. Planowane inwestycje spowodują industrializację krajobrazu kulturowego – uprawowego.

Pojawienie się farm wiatrowych na tym obszarze będzie miało szczególne znaczenie w postrzeganiu krajobrazu przez mieszkańców szesnastu analizowanych miejscowości, w pobliżu których zostaną one usytuowane. Mieszkańcy tych miejscowości będą pod wpływem oddziaływania elektrowni wiatrowych na krajobraz przez cały okres eksploatacji inwestycji. Oddziaływanie to będzie stałe tzn. z danych miejscowości te same elektrownie będą zawsze widoczne w mniejszym lub większym stopniu w zależności od pory roku, pory dnia, czy warunków pogodowych.

Osoby przemierzające się przez obszar, na którym wybudowanych zostanie 58 elektrowni wiatrowych, będą miały przed oczami dynamicznie zmieniający się krajobraz i zmienną ilość widocznych elektrowni. W zależności od pory dnia i odległości będą się zmieniały szczegóły ich konstrukcji, ich oświetlenie, a tym samym ich widoczność. Ponad to ekspozycja elektrowni wiatrowych będzie miała znacznie większy zasięg niż obszar, na którym zostaną ulokowane.

W celu zminimalizowania negatywnego wpływu elektrowni wiatrowych na krajobraz należy zmniejszyć ich postrzeganie przez obserwatora. Można to osiągnąć stosując następujące działania:

- wszystkie projektowane elektrownie wiatrowe, na terenie wszystkich czterech farm wiatrowych, powinny posiadać zbliżoną wysokości, co powinno u obserwatora zmniejszyć odczuwanie niepokoju i chaosu planistycznego,
- w trakcie projektowania rozmieszczenia elektrowni wiatrowych należy unikać układów geometrycznych czy liniowych, gdyż są to układy nienaturalne, a zatem ich odbiór w krajobrazie będzie znacznie silniejszy i będzie potęgował negatywny wpływ na krajobraz, natomiast układy luźne, nieregularne charakterystyczne dla przyrody będą lepiej odbierane w krajobrazie,
- oddziaływanie elektrowni wiatrowej na krajobraz maleje wraz ze wzrostem odległości obserwacji. Największy dysonans utrzymuje się w promieniu kilku kilometrów. Po przekroczeniu pewnego progu, elementy konstrukcji elektrowni wiatrowej zaczynają zlewać się z tłem i następuje znaczny spadek wyróżniania się elektrowni w krajobrazie. Istotnym problemem jest usytuowanie elektrowni wiatrowych względem jednostek osadniczych i szlaków komunikacyjnych. Minimalna odległość usytuowania elektrowni wiatrowych od istniejącej i projektowanej zabudowy mieszkaniowej powinna wynosić 500,0 m. Przyjęcie takiej odległości jest dostosowaniem do aktualnie obowiązujących zasad w projektowaniu farm wiatrowych, dotyczy to szczególnie emisji hałasu infradźwiękowego, zminimalizowania oddziaływania na ludzi efektów optycznych związanych z pracą elektrowni, jak również ustanowienia bezpiecznego dystansu w przypadku wywrócenia się elektrowni w wyniku katastrofy.
- ważnym elementem zmniejszającym odbiór elektrowni wiatrowych w krajobrazie jest ich kolorystyka. Pomalowanie górnych części wież i łopaty turbin kolorem szarym, a w dolnych częściach wież zastosowanie przejścia tonalnego między kolorem szarym i

zielonym sprawia, że elektrownie wiatrowe z większej odległości są mniej kontrastowe i mniej widoczne dla obserwatora, zwłaszcza w warunkach pochmurnej pogody. Zieleń dolnej części wież powinna zlewać się z otaczającą je roślinnością. Górna część konstrukcji, pomalowana na szaro jest na tle nieba bardziej neutralna. Jedynie ze względu na obowiązujące przepisy, zewnętrzne końce śmigieł muszą zostać pomalowane w 5 pasów o jednakowej szerokości, prostopadłych do dłuższego wymiaru łopaty śmigła, pokrywających 1/3 długości łopaty, w tym 3 pasy koloru czerwonego lub pomarańczowego i 2 pasy białe. Dzięki temu konstrukcja elektrowni wiatrowej, jako przeszkody lotniczej, jest łatwiej dostrzegalna, jednak zwiększa się przy tym jej widoczność dla obserwatorów patrzących na nie z poziomu terenu [Niecikowski, Kistowski, 2008].

- Bardzo ważny jest również zakaz umieszczania reklam na konstrukcjach elektrowni z wyjątkiem logo producenta i inwestora. Pojawiające się reklamy spowodują dodatkową degradację krajobrazu.

Odpowiedź do pkt. 9

W raporcie przedstawiono najskuteczniejsze propozycje działań minimalizujących negatywnego oddziaływania inwestycji na ptaki i nietoperzy, polegające na ogławianiu wierzb rosnących wzdłuż cieków, w promieniu 250m od elektrowni nr P5, P6 i P7 oraz regularne powtarzanie tego zabiegu. W podanym promieniu 250 m znajdują się cieki wodne położone na działkach nr 116, 117, 127 i 130 w obrębie geodezyjnym Janówka w gminie Ciepłowody. Właścicielem tych nieruchomości gruntowych jest Skarb Państwa, w imieniu którego występuje Starosta Powiatu Ząbkowickiego. Działając na wniosek inwestora, Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich w piśmie znak GKN-N.6853.1.5.2014 z dnia 12.05.2014r. wyraziło zgodę na wykonanie zabiegów ogławiania drzew na omawianych odcinkach rowów (cieków) przez inwestora. Tym samym, możliwość wykonania przez Inwestora opisanych powyżej działań minimalizujących wpływ na ptaki i nietoperze nie powinna już budzić wątpliwości RDOŚ.

Pismo Starostwa Powiatowego stanowi Załącznik nr 3 do niniejszego wyjaśnienia.

Odnosnie działań minimalizujących polegających na usunięciu sztucznych nasadzeń świerkowych wzdłuż nieczynnej linii kolejowej, w promieniu 200 m od turbiny nr 3 (działka nr 329), to informujemy uprzejmie, że inwestor posiada tytuł prawny do tej nieruchomości na podstawie stosownej umowy z właścicielem, i deklaruje usunięcie tych nasadzeń przed uruchomieniem farmy wiatrowej.

Odpowiedź do pkt. 10

Wpływu inwestycji na nietoperze

Elektrownie P9, P10, P13.

Dodatkowe jednoroczne badania monitoringowe aktywności nietoperzy w pobliżu elektrowni P9, P10, P13 oraz wyszukiwania potencjalnych ofiar kolizji ze śmigłami tych elektrowni powinno zostać przeprowadzone w 10 i 20 roku funkcjonowania farmy wiatrowej.

Elektrownia 1.

Zadrzewienie na działce nr 437 jest w rzeczywistości krótkim szpalerem drzew i krzewów wzdłuż niewielkiego obniżenia. Na odcinku C20 przebiegającym wzdłuż tego zadrzewienia średnie aktywności dla każdego okresu fenologicznego były zawsze niższe niż średnia na całym badanym obszarze. Z reguły rejestrowano pojedyncze żerujące nietoperze przy koronach drzew, nie odnotowano natomiast nigdy przelotu nietoperzy od tego szpalera w stronę otwartych pól na których planuje się posadowienie elektrowni. Niska atrakcyjność tego

szpaleru dla nietoperzy wynika głównie z niewielkiej liczby drzew i krzewów go tworzących oraz braku łączności z innymi dogodnymi strukturami, jak las lub ciek wodny. Dlatego zdecydowano się tutaj na zmniejszenie bezpiecznego dystansu do 150 m. Jest to zarazem odległość zalecana w Wytycznych dotyczących oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze (Kepel 2011), jako bezpieczna w stosunku mniej istotnych struktur jak np. szpalery drzew.